Hukuk Bölümü 2009/8 E. , 2009/212 K.

- 2918 SAYILI KANUN'UN 34. VE 48/5. MADDELERI UYARINCA VERILEN IDARI PARA CEZASINA KARŞI YAPILAN ITIRAZIN ADLİ YARGI YERİNDE ÇÖZÜMLENMESI
  - KARAYOLLARI TRAFİK KANUNU (2918) Madde 48

"İçtihat Metni"

Davacı : H.N.Ö.

Davalı : Adana Trafik Denetleme Şube Müdürlüğü

O L A Y : Adana Trafik Denetleme Şube Müdürlüğünce düzenlenen 04.12.2007 gün ve 546360 sayılı trafik idari para cezası karar tutanağı ile, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 48/5. ve 34. maddeleri uyarınca idari para cezası verilmiştir. Aynı olay nedeniyle, (04.12.2007 gün ve 01/0516 sayılı sürücü belgesi geri alma tutanağı ile) davacının sürücü belgesine de altı ay süre ile el konulmuştur.

Davacı, para cezasına karşı adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

ADANA 1. SULH CEZA MAHKEMESİ; 24.4.2008 gün ve D.İş No: 2007/1208 sayı ile, başvuranın dilekçesinde özetle, 04.12.2007 tarihinde aracının Atatürk parkı yanında otoparkta bulunduğu sırada trafik görevlilerin yanına gelerek Vali Bey'in geleceğinden bahisle aracını otoparktan almasını söylediklerini, alkollü olduğunu bu nedenle trafiğe çıkamayacağını söylediğini, yeniden aracını kaldırması istediklerinde yanındaki arkadaşlarını beklediğini geldiklerinde aracı kaldıracağını söylediğini, ancak trafik görevlileri geldiğinde aracının park halinde olduğu ve aracını kullanmadığı halde alkollü araç kullandığı gerekçesiyle K.T.K. nun 48/5 maddesi gereğince hakkında işlem yaptıklarını, ancak olay esnasında aracında seyir halinde olmadığını ve alkollü araç kullanmadığını belirterek Adana Trafik Denetleme Şube Müdürlüğü tarafından ehliyetinin geçici olarak geri alınmasına ilişkin kararın kaldırılmasını talep etmiş olduğunu; 2918 sayılı kanun 112. maddesi gereğince Mahkemelerinin sürücü belgesinin geçici olarak geri alınması hariç olmak üzere verilen cezalarla ilgili olarak görevli olduğu anlaşıldığından, ehliyetin geri alınmasına ilişkin idari cezaya karşı başvurunun İdare Mahkemesi tarafından incelenmesinin gerektiği; açıklanan nedenlerle, 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 5560 sayılı kanun ile değişik 3/1 ve 28/1-b maddeleri gereğince Mahkemelerinin Görevsizliğine karar vermiş; bu karar kesinleşmiştir.

Davacı, bu kez, söz konusu idari para cezasının iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

ADANA 2. İDARE MAHKEMESİ; 09.06.2008 gün ve E: 2008/867, K: 2008/782 sayı ile davanın, 2918 sayılı Kanunun 48/5 ve 34. maddelerine muhalefet ettiğinin tespit edildiğinden bahisle 500,00 YTL idari para cezası verilmesine ilişkin Adana Trafik Denetleme Şube Müdürlüğünün 04.12.2007 tarih ve 546360 sıra nolu ceza tutanağının iptali istemiyle açılmış olduğu; 2577 Sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 14/3-a maddesinde, dava dilekçelerinin görev ve yetki yönünden de incelenecekleri, 15/1-a maddesinde, 14. maddenin 3/a bendine göre adli ve askeri yargının görevli olduğu konularda açılan davaların reddine karar verileceği, 14/6. maddesinde de, maddede sayılan hususların ilk incelemeden sonra tespit edilmesi halinde de davanın her safhasında 15. madde hükmünün uygulanacağı hükmüne yer verildiği; 13.10.1983 tarih ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunun "Bu Kanundaki Suçlarla İlgili Davalara Bakacak Mahkemeler ve Yetkileri" başlıklı 112. maddesinin birinci fıkrasında, "Sürücü belgelerinin geçici olarak geri alınması hariç olmak üzere bu Kanundaki; hafif para cezasını veya bununla birlikte hafif hapis cezasını, belgelerin geri alınması ve iptali veya işyerlerinin kapatılması cezasını gerektiren suçlarla ilgili davalara trafik mahkemelerinde, bunların bulunmadığı yerlerde yetki verilen sulh ceza mahkemelerinde bakılır." hükmü yer almakta olup, anılan maddede idari para cezalarıyla ilgili davalara da görevli yargı yerinin açıkça belli eden bir hüküm bulunmadığından genel ilkelere göre idari yargının görev alanında görülse de, 30.3.2005 tarih ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, 5326 sayılı Kanunun 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna ulaşıldığı; nitekim Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümünün 07.05.2007 tarih ve E:2006/40, K:2007/57 sayılı kararının da bu yönde bulunduğu; öte yandan, 30.3.2005 tarih ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 1. maddesinde Kanunun amaç ve kapsamının belirlendiği; ikinci kısmında yer alan 32 ila 43. maddelerinde, Türk Ceza Kanunu kapsamı dışında kalan çeşitli kabahatler sayılarak, bu eylemlere uygulanacak yaptırımların öngörüldüğü; anılan Kanun'un 2. maddesinde, "kabahat" deyiminden, kanunun karşılığında idari yaptırım uygulanmasını öngördüğü haksızlığın anlaşılacağı; aynı Kanunun 6.12.2006 günlü, 5560 sayılı Kanunun 31. maddesi ile değişik 3. maddesinde, "(1) Bu Kanunun; / a) İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde, / b) Diğer genel hükümleri, idari para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında, / uygulanır." hükmüne yer verilmiş olduğu; anılan Kanunun 16. maddesinde, kabahatler karşılığında uygulanacak olan idari yaptırımların "idari para cezası" ve "idari tedbirlerden ibaret bulunduğu; "idari tedbirlerin de mülkiyetin kamuya geçirilmesi ve ilgili kanunlarda yer alan diğer tedbirler olduğu belirtilmiş; 27. maddesinin (1) numaralı bendinde, idari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabileceği düzenlenmiş olduğu; 19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren bu düzenlemeye göre, Kabahatler Kanunu'nun; idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağının anlaşıldığı; dava dosyasının incelenmesinden, davacının alkollü araç kullandığının tespit edildiği gerekçesiyle 2918 sayılı Kanunun 48/5 ve 34. maddesi uyarınca, sürücü belgesinin 6 ay süreyle geri alınmasına ve 500,00 YTL idari para cezası verilmesine ilişkin tutanaklara karşı Adana 1.Sulh Ceza Mahkemesine 5.12.2007 tarihinde itiraz ettiği, Mahkemece yapılan incelemede davacının hem sürücü belgesinin geri alınmasına ve hem de idari para cezası verilmesine ilişkin tutanaklara itiraz ettiğinden bahisle görevsizlik kararı verdiği, bunun üzerine sürücü belgesinin geri alınmasına ilişkin tutanağın iptali istenilmeden sadece idari para cezasına ilişkin tutanağın iptali istemiyle bakılan bu davanın 29.05.2008 tarihinde açıldığının anlaşıldığı; bu durumda, 2918 sayılı Kanunun gereği sürücü belgesinin geri alınması ve idari para cezası verilmesine ilişkin işlemlere karşı veya sadece sürücü belgesinin geri alınmasına ilişkin işleme karşı yapılacak itirazlara bakmaya görevli idari yargı olmasına karşın, sadece idari para cezasına karşı itirazların ise 5326 sayılı Kanun'un 3. ve 27/1 maddeleri gereği sulh ceza mahkemelerine yapıldığı; açıklanan nedenlerle, davanın 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunun 15/l-a maddesi hükmü uyarınca GÖREV YÖNÜNDEN REDDİNE karar vermiş; bu karar kesinleşmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mustafa KICALIOĞLU, Mahmut BİLGEN, Turan KARAKAYA, Ayper GÖKTUNA, Serdar AKSOY ve Muhittin KARATOPRAK'ın katılımlarıyla yapılan 05.10.2009 günlü toplantısında:

I- İLK İNCELEME : Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkumiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği..." açıkça belirtilmiştir. Bu durum gözetildiğinde, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

Adli ve idari yargı yerleri arasında 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde öngörülen biçimde trafik para cezası yönünden olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari yargı dosyasının 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak davacının istemi üzerine son görevsizlik kararını veren mahkemece, ekinde adli yargı dosyası ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II- ESASIN İNCELENMESİ : Raportör- Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Dr. İlknur ALTUNTAŞ ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 2918 sayılı Yasa'nın 34 ve 48/5. maddeleri uyarınca verilen para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

13.10.1983 tarih ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 34. maddesinde; trafiğe çıkarılacak motorlu araçların teknik şartlara uyup uymadığı ekonomik yapıları da, dikkate alınmak suretiyle belirli zamanlarda muayene edilerek tespit edileceği; bu Kanuna göre, yaptırılması zorunlu olan mali sorumluluk sigortası geçerli teminat tutarları üzerinden yaptırılmamış araçların, muayeneye alınmayacağı; motorlu araçların muayenelerinin, yönetmelikte belirtilen süreler içinde yaptırılmasının zorunlu olduğu; muayene süresi dolmadan kazaya karışması sonucu yetkili zabıtaca muayenesi gerekli görülenler ile üzerinde değişiklik yapılan araçların ayrıca özel muayenesinin zorunlu olduğu; bu muayenelerin öncelikle yapılacağı; karayollarında kullanılmakta olan araçların, teknik şartlara uyup uymadığının, trafik zabıtasınca kontrol edilerek her an muayenelerinin yapılabileceği; muayene süresi geçirilen veya sahip değiştirme hali hariç, özel muayene yaptırılması zorunlu olduğu halde yaptırılmamış araçları kullanan sürücülerin para cezası ile cezalandırılacakları belirtilmiş; 48. maddesinin beşinci fıkrasında (Değişik: 8/1/2003 - 4785/3 md), **"**Yönetmelik ile belirtilen miktarların üzerinde alkollü araç kullandığı tespit edilen sürücülerin, suçun işlendiği tarihten itibaren geriye doğru beş yıl içinde; birinci defasında sürücü belgeleri altı ay süreyle geri alınır ve haklarında 265 300 000 lira para cezası uygulanır. İkinci defasında sürücü belgeleri iki yıl süreyle geri alınır ve haklarında 332 600 000 lira para cezası uygulanır ve bu sürücüler Sağlık Bakanlığınca, esas ve usulleri Sağlık ve İçişleri Bakanlıklarınca çıkarılacak yönetmelikte gösterilen sürücü davranışlarını geliştirme eğitimine tabi tutulurlar, eğitimi başarıyla tamamlayanların belgeleri süresi sonunda iade edilir. Üç veya üçten fazlasında ise, sürücü belgeleri beş yıl süreyle geri alınır ve altı aydan aşağı olmamak üzere hafif hapis cezası ile birlikte 532 600 000 lira hafif para cezası uygulanır. Ayrıca, psiko-teknik değerlendirme ve psikiyatri uzmanı muayenesine tabi tutulurlar. Bu değerlendirme ve muayene sonrasında uygun görülenlere, geri alma süresi sonunda sürücü belgeleri iade edilir. Psiko-teknik değerlendirme ve psikiyatri uzmanı muayenesinin yapılmasına dair esas ve usuller yönetmelikte gösterilir" hükmü yer almıştır.

Uyuşmazlık Mahkemesi, 2918 sayılı Yasa'nın 116. maddesi kapsamında araç tescil plakasına göre düzenlenenler dışında trafik zabıtasınca uygulanan idari para cezalarına karşı açılan davaları; bu uygulamanın idari ceza kapsamında bulunması; Yasada idari cezalarla ilgili davalarda (116. maddedeki itiraz yolu hariç) görevli yargı yerini açıkça belli eden bir hükme yer verilmemesi; bu Yasada gösterilen adli cezalara hükmetmekle görevli mahkemeye işaret eden 112. maddeye de herhangi bir atıfta bulunulmamış olması karşısında ve göreve ilişkin genel ilkelere göre idari yargının görev alanında görmüştür.

Öte yandan; 30.3.2005 gün ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 6.12.2006 gün ve 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesiyle değiştirilen 3. maddesinde, "(1) Bu Kanunun;

a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır"; Kanunun "Başvuru yolu" başlıklı 27. maddesinin 1. fıkrasında ise "idari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir" düzenlemeleri yer almıştır.

Bu düzenlemelere göre; Kabahatler Kanunu'nun, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen trafik para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nda da bu para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Kanun hükümleri dikkate alınacağından, idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanunun 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle Sulh Ceza Mahkemesince verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Adana 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 24.4.2008 gün ve D.İş No: 2007/1208 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 05.10.2009 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.